

Alqış HƏSƏNOĞLU

2003-cü ildə “Yeni Azərbaycan” qəzetində dərc edilmiş məqalə həmin dövrə aid məsələlərin bugünkü reallıqlar fonunda aktuallığı, Heydər Əliyev ideyalarının əbədi yaşar olması, Ümummilli Liderin siyasi irsinin təbliğinin və öyrənilməsinin tarixi, mədəni-siyasi əhəmiyyəti nəzərə alınaraq yenidən çap olunur.

Həqiqətin ən kəşə və dəqiq meyarı ardıcılıqdır. Bu prinsipə riayət etməyən siyasətçi heç zaman böyük auditoriyada uğur qazana bilməz. Məhdud korporativ maraqlar güdən siyasətçinin obrazca dolğunluğuna nadir hallarda rast gəlmək olur və bunlar da bir qayda olaraq, yarıncıq, dağınıq strixlərdən ibarət natamam portret karkasını xatırladır. Məsələn, bizim müxalifət liderlərinin heç biri bitkin siyasi obraza malik deyil, ən yaxşı halda onların ayrı-ayrı portret cizgilərindən bəhs etmək mümkündür. Həmin cizgilər isə (küçə, stixiya, xaos, dağınıq və s. ilə sıx bağlılıq) siyasi peşəkarlıqdan çox naşılıqdan xəbər verir.

Obraz siyasətçi karakterinin ən mühüm və ayrılmaz atributudur. Lider möhür onun vasitəsilə öz siyasi addımlarının məqsədyönlülüynü, ardıcılığını, idarəçilik mərasim, fəaliyyət üslubunu, bir sözlə, xarizmasının ən kamilləşmələrini nümayiş etdirir, xalqa, cəmiyyətə, seçicilərinə çatdırır, onları inandırır və öz ardınca aparır. Bu mənada, siyasi obrazın parlaqlığı, bütövlüyü fəaliyyətin daha işıqlı gələcəyinin ən etibarlı təminatı ucaldığına dərk edilir. Tarixilik burada sadə xronoloji məfhum olmaqdan çıxır, onun sərhədləri Heydər Əliyevin Azərbaycanca bəxş etdiyi tarixi olayların əhəmiyyəti ilə müəyyən olunur. Bu, elə bir siyasi - ictimai parametrdir ki, Azərbaycan tarixində Şah İsmayıl Xətəini istisna etsək, xalqımız hələ heç kimə Heydər Əliyevlə rəqabət aparmaq haqqı verməyib və yaqın, hələ uzun zaman da verməyəcək.

Tarixilik - Heydər Əliyev siyasi şəxsiyyətinə sarsılmaz və əlahiddə cazibədarlıq verən xüsusiyyətdir

yətdə olan prezident və dövlət başçısı üçün ikiqat-üçqat əhəmiyyət kəsb edir.

Siyasi obraz əsl siyasətçilərə xas kateqoriyadır. Heydər Əliyevin siyasi obrazı Azərbaycan xalqına nəinki yaxşı tanınmışdır, həm də ona son dərəcə doğmadır. Çünki bu obraz yalnız bir şəxsə, bir siyasətçiyə, bir dövlət xadiminə şamil olunmaqda qalmır, Heydər Əliyev siyasi obrazı Azərbaycan dövlətçilik şüurunun, bütöv bir idarəçilik məktəbinin, Yeni Azərbaycan Partiyasının, hazırda hakimiyyətdə olan komandanın, daha geniş götürüldükdə isə müasir Azərbaycan ictimai-siyasi fikrinin davamlı keyfiyyətlərini əks etdirir. Bu obraz bizə, bəlkə, həm də ona görə bu qədər doğma və əzizdir ki, onda hər birimizin, Azərbaycan vətəndaşlarının, bütün Azərbaycan xalqının ümumi dəyər və məziyyətləri toplanmışdır. “Xalq-Heydər Heydər-xalq” şüarı yoxdan yaranmayıb ki! Bu gün Heydər Əliyev siyasi obrazının bəzi mühüm cizgilərindən bəhs etmək, əslində, yeni tariximizin şərfli bir mərhələsi, dövlət quruculuğu prosesinin gedişi, Azərbaycan xalqının dünya arenasına çıxışı haqqında danışmaq deməkdir. Nəhayət, Heydər Əliyev siyasi obrazı xalqımızın qəlbindən və siyasi taxeyüyündən doğduğunu kimi, otuz ildən artıq onun hiss və duyğularına, siyasi düşüncəsinə hakim kəsildiyi üçün hazırkı siyasi mədəniyyətimizin güzgüsü rolunu oynayıb və elə buna görə də sonuna yaxınlaşmaqda olduğumuz seçki kampaniyasının bəri başdan həmya məlum olan uğurlu və xeyirli nəticələrini baxımından mühüm aktuallıq qazanır.

Heydər Əliyev siyasi obrazının ən bariz göstəriciləri hansılardır? Bu suala cavablar müxtəlif ola bilər və bu da təbii qarşılıqlıdır. Heydər Əliyev siyasi obrazı bu gün artıq elə bir külliyyəti idrakı fenomenə çevrilib ki, hər kəs onda öz fikri, əqli, elmi-nəzəri, habelə emosional inkişaf səviyyəsinin imkan verdiyi xasso və keyfiyyətləri görə bilər. Bu, Azərbaycan xalqının milli şəraitindən doğmuş üçün hər bir vətəndaşın ona xüsusi münasibəti və baxışı ola bilər. Odu ki, Heydər Əliyev siyasi obrazı obyektiv olduğu qədər də subyektivdir, daha doğrusu, burada obyektiv və subyektiv dəyişmələrin özünəməxsus harmonik bir dialektiki qarışığıdır. Bu yazıda deyilənləri həmin mövzuda son həqiqət instansiyası saymağın özü obyektivlik hissini itirmək demək olardı.

Tarixilik - Heydər Əliyev siyasi şəxsiyyətinə sarsılmaz və əlahiddə cazibədarlıq verən xüsusiyyətdir, desək, yaqın ki, səhv etmərik. O, həqiqətən də, tarixi şəxsiyyətdir. “Heydər Əliyev Azərbaycanın dünəni, bu günü və sabahıdır” deyə yimi quru şüarçılıq olmayıb, ictimai fikrimizin ən böyük siyasi inanclarından birini əks etdirir. Bu inanç bəşər övladına xas ən ibtidai və ən qədim arzular olan yenilməzlik və ölməzliyin bədi inkişaf qədər mifoloji və əfsanəvi çalarlar daşıyır. Lakin Heydər Əliyev əsəiri gerçəkliyə dayanan mifdir, bir qədər bənal səslənsə də, belə demək daha düzgün çıxır ki, o, Azərbaycan xalqının canlı əfsanəsidir. Bu, 70 il müstəmləkə əsarəti altında yaşamağa məhkum olmuş bir xalqın nəhəng imperiya idarəçiliyinin zirvəsinə yüksəldiyi özünəməxsus əfsanəsidir. Bu, azadlıq təpəsinə olan bir xalqın müstəqilliyini onun üçün faktiki siyasi mövcudluq həddinə qaldırması, ona dövlətçilik vermisi triumfal bir şəxsiyyətin əfsanəsidir. Heydər Əliyev obrazının mifik dəyəri ictimai şüarda bunlarla da məhdudlaşmır, o, Azərbayca-

Heydər Əliyev siyasi obrazı: Xarakter cizgiləri

nın daha işıqlı gələcəyinin ən etibarlı təminatı ucaldığına dərk edilir. Tarixilik burada sadə xronoloji məfhum olmaqdan çıxır, onun sərhədləri Heydər Əliyevin Azərbaycanca bəxş etdiyi tarixi olayların əhəmiyyəti ilə müəyyən olunur. Bu, elə bir siyasi - ictimai parametrdir ki, Azərbaycan tarixində Şah İsmayıl Xətəini istisna etsək, xalqımız hələ heç kimə Heydər Əliyevlə rəqabət aparmaq haqqı verməyib və yaqın, hələ uzun zaman da verməyəcək.

Heydər Əliyev siyasi obrazının ikinci ən mühüm əlaməti, zənnimizcə, onun səmimiyyətidir. İstər sovet dövründə, istərsə də dövlət müstəqilliyimizin bərpasından sonra o, misli görünməmiş bir səmimiyyətlə Azərbaycan xalqının qalxımını, tərəqqisini, müasir dünyanın mədəni və demokratik dəyərlərinə tapınan millətlərin cərgəsinə qoşulması üçün gecəli-gündüzlü gərgin əmək sərf etmişdir. Heydər Əliyevin səmimiyyəti Onun ob-

İdeyalıq və təmənnəsizlik - Heydər Əliyev səmimiyyətini ifadə edən mühüm amillərdir

rəzının daha iki seçiyəyi əlaməti - ideyalıqlı və təmənnəsizliyi ilə əlaqədardır. Azərbaycan ideyası, xalqın və Vətənin durmadan irəliləyişi, fasiləsiz inkişafı konsepsiyası Onun həyat kredosudur. Hələ 1969-1982-ci illərdə, daha sonra Moskvada, Siyasi Büro üzvü və SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifələrində çalışarkən o, daim Azərbaycanın yüksəlişini düşünmüş, bu istiqamətdə məqsədyönlü fəaliyyət göstərmişdir. Tarixi taleyimiz belə gətirmişdi ki, Bakını çıxmaq sərtlə Azərbaycan kapitalist inkişaf yolunu sonadək keçmədən, birbaşa feodalizmin son fazasından sosializmə adlamalı olmuşdu və bu, istər iqtisadi ukladın strukturunda, istərsə də xalqın mədəni - mədəni səviyyəsində müəyyən disharmoniya doğmuşdu. Araya repressiya, II Dünya müharibəsi illəri düşmüş, deyilən ziddiyyətlər həll olunması qalmışdı. Azərbaycanın bir ölkə və bir xalq kimi milli köklərindən ayrılmağa, milli nihilizmə yuvarlanmağa səslənməmişdir, əksinə, buna daim ciddi müqavimət göstərmişdir. Dünyada qloballaşmanın gəniş yayıldığı çağımızda Heydər Əliyevin milli-mental xüsusiyyətlərimizə Azərbaycançılıq ideologiyasının özəyi kimi yanaşması xüsusi tədqiqatçı dəyərli idir. Onun milli əlaqamızda zidd halların qarşısının alınmasına yönəl fəaliyyəti həmya bəllidir.

Bələ çıxmasın ki, siyasətə əlaqəli ayrı-ayrı ictimai həyat paradigmalrının struktur elementləri kimi tədqiq edən politoloji nəzəriyyələrdən xəbərsizik. Yox, əksinə, biz də bilir ki, siyasətçi öz hakimiyyətinin həyata keçirilməsi prosesində çox zaman özündən də asılı olmayaraq, hətta iradəsi əleyhinə əxlaq normalarından kənarlaşmağa məcbur olur və bu, heç də nadir hadisə sayılmır. Amma bizə belə gəlir ki, siyasi liderin böyüklük meyarı da, əslində belə hallarda əxlaq uyğun çıxış yolları axtarır tapmaq bacarığında əks olunur. Heydər Əliyev on qətiyyətli, on kəskin davranışlarında da əxlaq normalarını əsas götürməsi, hakimiyyət və əxlaq prinsiplərinin ziddiyyətli təşkil etdiyi məqamlarda belə onları sonadək paralel tələblər kimi gözləməsi ilə fərqlənən nadir siyasətçilərdəndir. Rövşən və Mahir Cavadov qardaşlarının gənc dövlətçiliyimizə qarşı hələ 1993-cü ilin ortalarından davamlı olaraq yeritdikləri qəsd siyasəti 1995-ci ilin əvvəllərində artıq hamını bezdirdiyi, zəhmətkeşlərin faktiki olaraq qulduq vəziyyətinə çevrilməsi Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinə qarşı qəti tədbirlər götürmək tələbi ilə müraziətləri ictimai sifariş həddinə çatdığı bir vaxtda da Heydər Əliyev əxlaq və mərhəmət çərçivələrini aşmaq istəyində olmadığını

aydın hərəkətlərlə bürüzə verməkdən çəkinmədi. O, istər adı çəkilən dəstə üzvlərinin, istərsə də onlara rəhbərlik edənlərin cavanlığını nəzərə alaraq, son anadək bütün mümkün vasitələri səfərbərliyə almaqla onları düşükləri yanlış yoldan daşdırmağa çoxsaylı cəhdlər göstərdi. Bu səbr yalnız böyük əxlaq, nəhayətsiz alicənablıq keyfiyyətlərinə malik siyasi şəxsiyyətə xas ola bilərdi. Siyasətşünaslıqda belə bir elmi həqiqət mövcuddur ki, liderin ekstremal situasiyalarda göstərdiyi davranış tərzi ictimai şüarda avtomatik olaraq onun siyasi obraz cizgisi sifətində qeydə alınır. Bəhs açdığımız 1993-cü ilin oktyabr və 1995-ci ilin mart hadisələri zamanı Heydər Əliyevin milli əlaqamızda uyğun olaraq atdığı addımlar da möhür bu qəbildəndir. Qeyd etməliyik ki, siyasi obrazının bu xüsusiyyəti Prezidentin indiyə qədər iri-xırdalı cinayətlər törətmiş üç mindən artıq məhbusa şamil edilmiş 32 öv fər-

“Heydər Əliyev Azərbaycanın dünəni, bu günü və sabahıdır” deyə yimi quru şüarçılıq olmayıb, ictimai fikrimizin ən böyük siyasi inanclarından birini əks etdirir

manı imzalamasında da əks olunmuşdur. Heydər Əliyev cari ictimai-siyasi həyatımızın kiçik və böyük təzahürləri arasında tonəsibü dövlətçiliyə münasibət

rukursundan dəqiq müəyyənəndir, proseslərə alicənablıq və aqyanalılıqla yanaşır və bununla da heç bir halda uduzmur, əksinə, hər zaman udur. Siyasi əleyhdarlarının bəzən açıq düşmənçilik həddinə çatın əsasən ittihamlarına həmişə öz yüksəkliyindən baxması siyasi rəqabətdə Heydər Əliyevə xalq simpatiyası qazandıran amillərdəndir. O, haqlı olaraq plebey ruhlu müxalifət liderlərinin heç biri ilə kütləvi polemikaya girmir, bilir ki, bu yolla onlara böyük şərf verməmiş olar. Xalq da öz Prezidentinin obrazının digər əlamətləri kimi bu aqyanalılığını da yüksək qiymətləndirir.

Heydər Əliyev bütün fəaliyyəti boyunca özüni maksimum dərəcədə müstəqil siyasətçi kimi göstərmişdir. Onun siyasətinin yeganə bir məhdudlaşdırıcısı varsa, bu da Azərbaycanın milli və dövlət maraqlarıdır. Heydər Əliyev dünya siyasət aləmində onun iradəsini üstələyə biləcək digər bir məhdudlaşdırıcı tanımı və qəbul etmirdi. Övvələ sovet rəhbərliyi, sonra isə Amerika, Fransa, İngiltərə, Rusiya, xüsusilə də Türkiyə dövlət başçıları qarşısında hiss olunacaq bir aşıqlıq kompleksini keçirən və bunu hiss etdirməkdən də çəkinməyən sabiq rəhbərlər və eks-prezidentlərə müqayisədə o, hamı ilə - Klinton, Buş, Şirak, Bleyer, Yeltsin, Putin, Dəmirəl, Sezov və başqaları ilə münasibətində özüni siyasi prosesin bərabərhüquqlu və təmənsiz tərəfi kimi aparır, bununla da millətini və dövlətini yüksək səviyyədə təmsil edir. Ölkə daxilində onun iradəsinə və başqa hər hansı bir şəkildə təsir göstərəcək fərdi - korporativ xarakterli heç bir güvvə yoxdur və ola da bilməz. Çünki Heydər Əliyev sərbəstlik və müstəqilliyə adət etmiş, özüne möhür belə bir rahat iş şəraiti yaratmağa qadir lider kimi dikte və təzyiqli faktorlara qarşı bəzəməzliyi ilə tanınmışdır. Təbiətən humanist və insanpərvər şəxsiyyət olmasına baxmayaraq, istənilən aqressiv məhdudlaşdırıcı faktorun qarşısını hələ onun

Azərbaycan ideyası, xalqın və Vətənin durmadan irəliləyişi, fasiləsiz inkişafı konsepsiyası Onun həyat kredosudur

də fəaliyyətinə həmişə əxlaqi kurallar nöqtəyi-nəzarindən qiymət verməyə meyillidir. Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının sovet dövründə beynəlmillətli dəyərləri, indi isə müasir Qərb dəyərlərini əxz etmək hesabına mədəni-mənəvi yüksəlişi xəttinin tərəfdarı kimi çıxış etmişdir. Lakin heç bir halda xalqın öz milli köklərindən ayrılmağa, milli nihilizmə yuvarlanmağa səslənməmişdir, əksinə, buna daim ciddi müqavimət göstərmişdir. Dünyada qloballaşmanın gəniş yayıldığı çağımızda Heydər Əliyevin milli-mental xüsusiyyətlərimizə Azərbaycançılıq ideologiyasının özəyi kimi yanaşması xüsusi tədqiqatçı dəyərli idir. Onun milli əlaqamızda zidd halların qarşısının alınmasına yönəl fəaliyyəti həmya bəllidir.

Bələ çıxmasın ki, siyasətə əlaqəli ayrı-ayrı ictimai həyat paradigmalrının struktur elementləri kimi tədqiq edən politoloji nəzəriyyələrdən xəbərsizik. Yox, əksinə, biz də bilir ki, siyasətçi öz hakimiyyətinin həyata keçirilməsi prosesində çox zaman özündən də asılı olmayaraq, hətta iradəsi əleyhinə əxlaq normalarından kənarlaşmağa məcbur olur və bu, heç də nadir hadisə sayılmır. Amma bizə belə gəlir ki, siyasi liderin böyüklük meyarı da, əslində belə hallarda əxlaq uyğun çıxış yolları axtarır tapmaq bacarığında əks olunur. Heydər Əliyev on qətiyyətli, on kəskin davranışlarında da əxlaq normalarını əsas götürməsi, hakimiyyət və əxlaq prinsiplərinin ziddiyyətli təşkil etdiyi məqamlarda belə onları sonadək paralel tələblər kimi gözləməsi ilə fərqlənən nadir siyasətçilərdəndir. Rövşən və Mahir Cavadov qardaşlarının gənc dövlətçiliyimizə qarşı hələ 1993-cü ilin ortalarından davamlı olaraq yeritdikləri qəsd siyasəti 1995-ci ilin əvvəllərində artıq hamını bezdirdiyi, zəhmətkeşlərin faktiki olaraq qulduq vəziyyətinə çevrilməsi Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinə qarşı qəti tədbirlər götürmək tələbi ilə müraziətləri ictimai sifariş həddinə çatdığı bir vaxtda da Heydər Əliyev əxlaq və mərhəmət çərçivələrini aşmaq istəyində olmadığını

iqtsadi, mədəni, mədəni həyatımızın ağırlıq mərkəzləri rolunu oynayan minlərlə zavodlar, fabriklər, neft mədənləri, elektrik stansiyaları, dəyirmanlar, mədəniyyət sarayları, yaşayış binaları, kommunikasiya vasitələri, orta, ali, ixtisas məktəbləri, elm və səhiyyə ocaqları Heydər Əliyev tariximizin quruculuq dövrünün əvəzsiz cəngavəri kimi tanınır. Yüksək işgüzarlıq dərəcəsi dövlət başçısına etimad və rəğbət doğuran başlıca amillərdən sayılır. Heydər Əliyevin işgüzarlığı və zəhmətkeşliyi dillər əzbəridir. Onun iş qrafiki daim gərgin və yüklüdür. Bu qrafikin, hətta rəsmi statistik məlumatlara düşən hissəsi belə bəzən fantastik təəssürat doğurur. Ümumi-ləşdirmə aparanda isə görürük ki, Heydər Əliyevin yaradıcılıq fəaliyyəti onlarla orta statistik vətəndaş ömrünü sığımayacaq qədər zəngin və çoxcəhətlidir. Daxili enerjisi, tükənməz potensialı, yorulmazlığı ona ruhən xas olan böyük il-

Azərbaycan tarixində Şah İsmayıl Xətəini istisna etsək, xalqımız hələ heç kimə Heydər Əliyevlə rəqabət aparmaq haqqı verməyib və yaqın, hələ uzun zaman da verməyəcək

hamdan xəbərsizdir. İlhamlılıq - Heydər Əliyev siyasi obrazının üzərində xüsusi dayanmaq lazım gələn növbəti keyfiyyətdir. İlham hər insana deyil, yalnız yaradıcı şəxsiyyətlərə xas olan nadir əlamət olub, ruhun məxsusi yüksəliş məqamı kimi izah edilə bilər. Adətən, insan fəaliyyətinin spesifik səhələrdən sayılan bədii yaradıcılıq kateqoriyası kimi nəzərdən keçirilən ilham siyasətə məşğul olanların böyük əksəriyyəti üçün əlçatmaz keyfiyyətlərdəndir. Heydər Əliyev bu baxımdan da əzəmətli siyasi simalardandır. O, öz işini, peşəsini, bəxtinə düşmüş böyük siyasəti intəhasız bir rəqabətə, sonuz bir məhəbbətə sevir. İnsan həyatının erkən çağlarına daha artıq xas olan bu romantik ahl yaşlarına qədər qoruyub saxlamaq, onu yerlə, torpaqla, adi, gündüzlük gerçəkliklə bağlı siyasət sferasına təbii cəmlək, siyasətin poeziyasını yaratmaq, siyasəti vətəndə və adətə qəlbindən çıxarın göylərə qaldırmaq - Heydər Əliyev enerjisinin tükənməzliyinin bir sirri də, zənnimizcə, burada axtarılmalıdır. İlhamlı əmək effektiv və məhsuldar olur. İlhamın mənbəyi doğma xalqın real həyatından gələndə isə onun gücü-qüvvəsi həndəsi silsilə ilə artır, ilhamlı siyasətçi yenilməz və sarsılmaz olur. Bunun üstünə də xalqın öz müdrik, ilhamlı oğluna hədsiz sdaqətini və tükənməz sevgisini gələndə Heydər Əliyevin siyasi triumfunun məqbul düsturunu əldə etməyə yarınlıdır.

Heydər Əliyev xaraktercə böyük inam sahibidir. Bu inam ikitərəfli səciyyə daşıyır. Bir tərəfdən liderin özüne və arxalandığı xalqın potensialına inanırdı, digər tərəfdən xalqa tələq etdiyi gələcəyə sarsılmaz inamdan ibarətdir. Şəxsiyyət öz inamı ilə güclü olur. Siyasətçi öz oqidosuna, idealına inanmalıdır ki, başqaların da buna inandırmı, əksinə apara bilsin. Heydər Əliyev öz inamının bu iki tərəfi arasında tam dialektik əhəngi tapmağa bacarmışdır. O özü belə bir fikrini dəfələrlə təkrarlamaqdan yorulmur ki, “Mənim yeganə arxam-da-yağım, inamım və dəstəyim Azərbaycan xalqıdır”. Xalqına, onun müdrikliyinə, intellektual potensialına sonuz inam Heydər Əliyev siyasi liderliyində ideal səviyyəsinə qaldırılmışdır. O, xalqını hakimiyyət aləti kimi istifadə edən siyasətçilərdən deyil. Əksinə, öz siyasi hakimiyyətini xalqın adından və xalqın gələcəyi naminə vasitə hesab edir. Heydər Əliyev bütün ömrünü bu idealin gerçəkləşməsinə həsr etmişdir.

Siyasi liderin obrazı mütləq milli əxlaq və mentalitetə uyğun olmalıdır, əks təqdirdə onun vasitəsilə ictimaiyyətə güclü təsir göstərmək mümkün olmaz

Onun 1992-ci ildə söylədiyi “Ömrümün qalan hissəsini də xalqıma həsr edəəcəyəm” ifadəsi öz səmimiyyəti, məzmunu və mündəricə tutumu etibarilə o qədər təsirli olmuşdur ki, bu gün də Azərbaycanın ən uzaq əyalətlərində belə sadə zəhmət adamlarından da dilindən düşür. Əqidə səviyyəsinə yüksələn xalqçılıq inamı Heydər Əliyevə imkan verir ki, istər ölkənin daxilində, istərsə də xaricində bütün müşkül problemlərin hədsindən asanlıqla gəlməyi bacarsın. Onunla heç kim nə Əbdürrəhman Vəzirov, nə Əyaz Mütləllibov, nə mərhum Əbilfəz Elçibəy kimi rəftar edə bilməz, çünki hamı bilir - Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının malik olduğu bütün özəmət və qüdrəti öz şəxsində toplamışdır. Heydər

davamı 7-ci səhifədə

əvvəli 6-cı səhifədə

Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının mental xüsusiyyətlərinə, psixologiyasına yeni dövrə yaranmış boşluqdan istifadə edərək siyasi mübarizə meydanına atılmış cılız siyasətbazlarla müqayisə oluna bilməyəcək dərəcədə yaxşı bələddir. Odur ki, siyasi obrazının qurulmasını da əxlaq qaydalarını daim əsas tutmuş və bu da onun siyasi inandırıcılıq potensialını yüzqat artırmışdır

Əliyev şəxsiyyəti öz əqidəsi ilə, öz inamı ilə qaynayıb-qarıyan, birləşən və onunla eyni cismdə təsəvvür olunan siyasi fenomenidir. Belə demək mümkündürsə, Heydər Əliyev xarakter etibarilə Azərbaycan xalqına inamın cövhəri, substansiyasıdır. O, siyasət aləmində min ildə bir dəfə üzə çıxan bu nadir fenomenin qədrini hər şeydən artıq bilir və həmişə xalqın qarşısına sözübütöv, sözü ilə əməli tən gələn nüfuzlu el ağsaqqalı kimi çıxır. Heydər Əliyevin xalqına verdiyi elə bir vəd yoxdur ki, real həyatda gerçəkləşməsin. Odur ki, onun obrazı xalqa yalnız bugünkü təhlükəsiz həyatın, maddi rifahın, mədəni yüksəlişin qaranlıq kimi yox, həm də daha işıqlı sabahın insanı rahatladan simvolu kimi əzizdir. Bəzən seçkiqabağı təbliğat funksionerləri tez-tez belə bir fikrə istinad edirlər ki, xalqımıza, dövlətçiliyimizə indiyəqədərki saysız-hesabsız xidmətlərinə görə Heydər Əliyevin yenidən Azərbaycan Prezidenti seçilməyə daha çox mənəvi haqqı var. Bu fikir yanlış deyil, lakin diqqəti müəyyən qədər sxematizmi ilə çəkir. Biz bu fikri belə bir tezislə də davam etdirməyin tərəfdarıyıq: Heydər Əliyev Azərbaycan Prezidentliyinə hamıdan daha artıq tökcə ona görə layiq deyil ki, keçmişdə onun bu xalq qarşısında danılmaz xidmətləri olmuşdur, həm də ona görə layiqdir ki, Heydər Əliyev siyasi kursu Azərbaycanı sabaha daha inamla aparacaq milli-ideoloji bayraq səciyyəsi daşıyır. Heydər Əliyev siyasi kursu tökcə keçmişin yox, həmçinin daha işıqlı gələcəyin ən etibarlı canlı təcəssümüdür. Tarix bizi Azərbaycan dövlətçiliyinin monolit fundamentinin qoyulduğu illərdən nə qədər artıq ayırırsa, Heydər Əliyev siyasi kursunun dəyəri, qiyməti azalmır, əksinə, bir o qədər artır və bu da tamamilə təbii. Çünki Heydər Əliyev heç vaxt nəzərləri keçmişə zillənən, keçmişin dumanlı idilliyası arxasında gizlənən siyasətçilərdən olmayıb, onun siyasi irsi tamamilə gələcəyə istiqamətlənmişdir. Bu da öz inamında əriyən və özü canlı, nəhəng inam və əqidə heykəlinə çevrilən Heydər Əliyev fenomeninin daha bir rakursdan görünüşüdür. 1994-cü ildə Azərbaycanın (oxu: Heydər Əliyevin) neft strategiyasının ilk təməl daşları qoyulanda bəlkə də onun perspektivlərini möhtərəm Prezidentimiz özündən daha dəqiq və ətraflı təsəvvür edən kimsə yoxdur. Bu gün, artıq Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinə işlərin sürətləndiyi, Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatlarının istismarından real gəlirlər götürdüyü bir vaxtda həmin strategiyanın ölkəmizə və vətəndaşlarımıza hansı dividendlər gətirəcəyi hamının gözü qarşısında oyanılışdır. Bu gün artıq cavan da, qoca da, uşaq da, böyük də yaxşı bilir ki, 2005-ci ildən həmin strategiyanın real nəticələri milyardlarla neft dolları şəklində Azərbaycanın büdcəsinə axa-

Heydər Əliyev siyasi obrazı: Xarakter cizgiləri

Heydər Əliyev siyasi obrazında fədakarlıq, cəsurluq, inadkarlıq, prinsiplilik kimi xüsusiyyətlər də mühüm yer tutur. Bunlar kütləvi siyasi xadimin şəxsi-iradi keyfiyyətləri içərisində ən yüksək dəyərləndirilən sifətlərdir

caq və bu, hər bir vətəndaşın həyatında köklü dəyişikliklərə gətirib çıxaracaqdır.

Heydər Əliyev siyasi obrazında fədakarlıq, cəsurluq, inadkarlıq, prinsiplilik kimi xüsusiyyətlər də mühüm yer tutur. Bunlar kütləvi siyasi xadimin şəxsi-iradi keyfiyyətləri içərisində ən yüksək dəyərləndirilən sifətlərdir. Kütlə onun yolunda çəkilən əziyyətlərin cavabını həmişə artıqlaması ilə verməyə meyillidir. Heydər Əliyev öz ideyası - Azərbaycan ideyası uğrunda qırxdan çoxdur ki, kütləvi siyasi meydanında misli görünməmiş fədakarlıq göstərir. Onun siyasi tərcümeyi-halı hələ ötən əsrin 40-50-ci illərindən başlayaraq siyasi sıçrayışların, yüksəlişlərin enişlər və durğunluqlarla əvəzlənməsi təcrübələri ilə doludur. Heydər Əliyev növbəti Azərbaycanı, hətta bütünlüklə postsovet siyasi məkanında yeganə və sonuncu şəxsdir ki, öz əqidəsi yolunda dünyanın son imperiyasının zirvəsində tutduğu ölverişli mövqeyindən imtina etmişdir. Əleyhdarları, Azərbaycan xalqının gizli və açıq düşmənləri onu siyasi həyatın küncünə sıxışdırmaq, tarixin yaddaşından silmək üçün dərindən-qabıqdan çıxmağa çalışsalar da, heç nəyə nail ola bilməmişlər. Azərbaycan xalqı XX əsrdə tarixi tələbatlarının cavabı olaraq yetişdirdiyi ən layiqli oğlunu düşmənlərindən, sui-qəsdlərdən, çevriliş cəhdlərindən hifz edərək, ən qiymətli dəyərini - körpə dövlətçiliyinin taleyini ona əmanət etmişdir. Əlbəttə, Heydər Əliyevin inadkarlığı, prinsipliliyi, nəsilərə örnək olan cəsarəti də hər dəfə onun tarixin burulğanlarından sağ-salamat çıxmasında, oddayanmaz-sudabatmaz imici qazanmasında həlledici faktorlardan olmuşdur. Heydər Əliyevin gücünə, imkanlarına, potensialına ictimai inam da elə bu şəxsi keyfiyyətlərin sınaqlardan qüsursuz çıxması ilə əlaqədardır. Xalq öz liderinin qarşıya çıxan bütün sədləri dağıtmasına, maneələri aşmasına artıq

adət etdiyi üçün ona yüz faizli arxayınlıqdan irəli gələn bir əminliklə bütün tarixi dönüş anlarında öz problemlərinin həllinə məhz onu məsul etmiş və heç zaman bundan peşmanlıq çəkməmişdir. Xalq qətiyyətlə inanır ki, Qarabağ münaqişəsini qansız-qadasız, dinc danışıqlar yolu ilə yalnız Heydər Əliyev tənzimləməyə qadirdir. Xalq bilir ki, lideri onun maraqlarını sonadək inadkarlıqla müdafiə edəcək, qorxub çəkinməyəcək, şəxsi mənfəətlərinə qurban verməyəcək, prinsiplilik göstərən doğru yoldan dönməyəcək. Xalq onun mərhəmət və alicənablığına dəfələrlə şahid olduğu kimi, Heydər Əliyev cəsurluğuna da yaxşı bələddir, xalq onun fədakarlığına atdığı addımların izi ilə çox yeriyib və həmişə də qələbəyə çatıb, məğlubiyyətə yox. Odur ki, Azərbaycan xalqı özünün təmsilçilik mandatını həmişə Heydər Əliyev

Heydər Əliyev xalqına inandığı, arxalandığı üçün siyasi fəaliyyətində açıqlığın tərəfdarı idi, başqa cür ola da bilməzdi

və heç kimə müəssər olmayacaq son həddə, şəriksiz edib. Xalq öz liderinə nəhayətsiz inamda və etimadda qınamaq isə yalnız siyasi korlara və binəsizlərə xasdır. Heydər Əliyev xalqına inandığı, arxalandığı üçün siyasi fəaliyyətində açıqlığın tərəfdarı idi, başqa cür ola da bilməz. Qapalı siyasi lider tipinə mənsub olanlar xalqın həyatı maraqlarını addımbaşı tapdayan və dövlət hakimiyyətinə şəxsi, qrup, klan maraqlarının reallaşması vasitəsi kimi baxanlar ola bilər. Heydər Əliyev ən yüksək siyasi dairələrdə milli mənafeələrimizin köklü məsələlərinə dair apardığı danışıqların belə məğzini xalqına çatdırmaqdan, xalqın rəyini, düşüncəsini soruşmaqdan və siyasi maneələrini buna uyğun qurmaqdan heç vəchlə çəkinmir. Çünki o, xalqın qarşısında həmişə almaçlıq, üzüağ olmuşdur və bu gün də belədir. Heydər Əliyev növbəti Qarabağ münaqişəsinin müzakirə olunduğu beynəlxalq məclislərdə, həmçinin adı, gündəlik həyat hadisələrində də Azərbaycan dövlətinin maraqlarını hər şeydən üstün tutur. Bu isə mücərrəd bir məfhum deyil, Azərbaycan dövlətinin maraqları hər bir vətəndaşın həyatı maraqlarından qurulur, Prezidentin hər bir vətəndaşa münasibətdə xeyirxahlıq və qayğıkeşlik nümayişində üzə çıxır. Heydər Əliyevin sadə Vətən insanlarına göstərdiyi misilsiz qayğıkeşlik və xeyirxahlıq nümunələri saya-hesaba gəlmir. Bu nümunələrin

Heydər Əliyev bütün fəaliyyəti boyunca özünü maksimum dərəcədə müstəqil siyasətçi kimi göstərmişdir. Onun siyasətinin yeganə bir məhdudlaşdırıcısı varsa, bu da Azərbaycanın milli və dövləti maraqlarıdır. Heydər Əliyev dünya siyasət aləmində onun iradəsini üstələyə biləcək digər bir məhdudlaşdırıcı tanımı və qəbul etməzdi

canlı şahidlərinə hər eldə, hər obada rast gəlmək mümkündür. Qanunauyğun halda ki, qapalı, separatist siyasi dəst-xətt tərəfdarları Heydər Əliyev açıqlığı qarşısında duruş götürə bilmirlər. Onların sosial dayaqları yoxdur, xalq hərəkəti dövründəki eyforiyaya qapılıb onlara qoşulanlar da əriyərək Heydər Əliyevin sosial bazasına qoşulmuşlar. Sübut üçün bir neçə rəqəmi müqayisə edək. 1990-1991-ci ilin mitinqlərində yüz minlərlə adam Xalq Cəbhəsinin (indiki bütün müxalif siyasi təşkilatların toplu arxetipinin) ətrafında sıx birləşirdi. 1993-cü ilin 29 avqustunda keçirilən Elçibəy referendumunda da onların lehinə cəmi 2 faiz (70 min nəfər) əhali

Qapalı siyasi lider tipinə mənsub olanlar xalqın həyatı maraqlarını addımbaşı tapdayan və dövlət hakimiyyətinə şəxsi, qrup, klan maraqlarının reallaşması vasitəsi kimi baxanlar ola bilər

səs vermişdi. Sadəcə, bir ildən biraz artıq müddət ərzində hakimiyyətdə ola-ola sosial dayaqları bu qədər ixtisara düşsən və birdən-birə göbəlökvari bir sürətlə 10-15 partiyaya parçalanan həmin qüvvələr bu gün eyni inkişaf tempi ilə nə qədər tərəfdara malik ola bilərlər? Bu minvalla onların ətrafında 3-4 min real tərəfdarları qalmışsa da, onlar üçün həddindən böyük rəqəmdir. Millətin onları ideal olaraq artıq çoxdan süpürüb tarixin zibilliyinə atdığı aşkardır. Bu prosesin reallaşması isə yenə də Heydər Əliyev siyasi kursunun davamçılarının adı ilə bağlı olacaqdır. "Müsavat", Milli İstiqlal, Demokrat, Xalq Cəbhəsi kimi populyar adlar altında gizlənən bu xalqsız "xalq qəhrəmanları"nın siyasi arendakı ömrü oktyabrın 15-nə qədərdir. Hər şey açıqlıq və aşkarlıq prinsipinə uyğun xalqın gözü qarşısında, tam demokratik əsaslarla baş verəcəkdir. Tarixi inkişafın 40 illik məntiqi qanunauyğun-

luğu dediklərimizi zəruri edir. Bu, elə bir siyasi aqibətdir ki, Azərbaycan xalqının hökmran iradəsindən başqa heç kimin səlahiyyəti çərçivəsində dərk edilə bilməz. Azərbaycan xalqı isə öz sözünü neçə illərdən keçirilən analoji elektoral tədbirlərdə birmənalı şəkildə bütün dünyaya bəyan edir. Heydər Əliyev siyasi obrazının möhtəşəmliyinə bir nəfər kimi səs verməklə!

Gələcək Heydər Əliyevindir. Bu, Azərbaycan xalqının alın yazısıdır və elə bir alın yazısıdır ki, fatal bir labüdlük kimi onun iradəsindən asılı olmaya-raq ortaya çıxmayıb. Azərbaycan xalqı bu yazını öz alnına öz əli ilə yazıb. Yuxarıda Heydər Əliyev siyasi kursunun gələcəyə yönəldiyindən bəhs etdik. Heydər Əliyev siyasi kursu bu gün etibarlı əllərdədir. YAP Sədrinin birinci müavini İlham Əliyevin də öz sədri, lideri, böyüyü və ağsaqqalı ilə eyni sırada prezidentliyə namizədliyinin gerçəkləşməsi məhz bu anlamda əlamətdardır. Heydər Əliyevə Azərbaycanda alternativ yalnız Heydər Əliyevin özü ola bilər.

Heydər Əliyev xaraktercə böyük inam sahibidir. Bu inam ikitərəfli səciyyə daşıyır. Bir tərəfdən liderin özünə və arxalandığı xalqın potensialına inamından, digər tərəfdən xalqa təlqin etdiyi gələcəyə sarsılmaz inamdan ibarətdir. Şəxsiyyət öz inamı ilə güclü olur

Belə ki, qarşıdakı seçkilərdə biz İlham Əliyevə səs verməklə də Heydər Əliyev siyasi kursunu dəstəkləmiş olacağıq. Heydər Əliyev siyasətinin ən ibrətamiz xarakter xüsusiyyətlərindən birinin də bu ölməzlikdə inikas olunduğu oktyabrın 15-də təsdiqlənəcəkdir.